

Досягнення та перспективи розвитку акушерсько-гінекологічної науки в Україні

В.О. Бенюк, І.В. Майданник

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, м. Київ

У статті висвітлені досягнення та перспективи розвитку акушерсько-гінекологічної науки в Україні. Описані аспекти діяльності кафедр акушерства та гінекології у Києві, Львові, Харкові, Запоріжжі, Донецьку, Одесі, Полтаві та ін., напрямки їхньої роботи на різних етапах розвитку, наукова діяльність, відкриття та досягнення.

Ключові слова: історія, наука, акушерство і гінекологія, Україна.

Однією з найдавніших медичних професій по праву можна вважати повивальне ремесло. З історичних джерел відомо, що було кілька категорій жінок, які приймали пологи. Перша з них – дипломовані акушерки, тобто ті, хто пройшли курс навчання у спеціальних навчальних закладах і склали іспит на право займатися повивальним ремеслом; друга категорія – повитухи, які отримували знання і засвоювали навички безпосередньо від умілих бабок і практикували напівлегально без спеціального на те дозволу; третю, найбільш чисельну групу склали сільські «баби» – ті, які набули практичних навичок з власного досвіду або перебираючи знання від старших у сім'ї жінок. Однією з перших медичних шкіл в Україні, де готували кадри для родопомічної діяльності, була Замойська академія, що розпочала свою діяльність 1593 р. Спеціальні навчальні заклади почали створюватися з початку XVIII ст. З 1702 р. при Києво-Могилянській академії існував спеціальний медичний клас під керівництвом Опанаса Масловського, який працював над питаннями акушерства і був одним з перших професорів медицини в Україні.

Основоположником наукового акушерства вважають видатного ученого **Нестора Максимовича Максимовича-Амбодика (1744–1812)**. Родом він був з України – народився на Полтавщині (с. Веприк) в сім'ї сільського священика. Освіту здобув у Києво-Могилянській академії, курс акушерства пройшов на медичному факультеті Страсбурзького університету. В 1781 він був призначений професором «повивального искусства» Санкт-Петербурзької акушерської школи. Саме Н.М. Максимович-Амбодик був першим, хто почав читати лекції з «акушерської справи» російською мовою. Ним було складено перший в Росії підручник з акушерства «Искусство повивания или наука о бабичьем деле», виданий у Петербурзі (1781–1784) і до початку XX ст. це був основний підручник з практичного акушерства.

Степан Хомич Хотовицький (1796–1885)

народився в містечку Красилів Старокостянтинівського повіту Волинської губернії в родині священика. У 1813 р. С. Хотовицький вступив до Петербурзької Медико-хірургічної академії, яку закінчив у 1817 р. зі срібною медаллю. У числі найкращих випускників поїхав вчитися за кордон, протягом 4 років він проходив стажування з практичного акушерства,

жіночих і дитячих хвороб у кращих клініках міст Берліна, Відня, Геттінгена, Лондона, Единбурга. Захистивши дисертацію на ступінь доктора медицини, був затверджений у званні ад'юнкт-професора на кафедрі судової медицини і акушерства. Величезна потреба в підручнику з жіночих хвороб і неможливість створити його самостійно, примусила Степана Хомича перекласти з німецької книгу Крауса «Учебная книга гинекологии» (1833). У 1936 р. організував в академії самостійну кафедру акушерства з вивчення жіночих та дитячих хвороб, якою керував до 1847 р.

Особлива роль у розвитку акушерсько-гінекологічної науки в Україні належить Харкову, Києву та Одесі.

Історія першої кафедри акушерства та гінекології в Україні розпочалася із заснування 1805 року Харківського університету, у складі якого була кафедра повивального мистецтва. Першим керівником кафедри був ад'юнкт медицини А.Я. Калька (1805–1811). Методологічне викладання дисципліни започаткував його послідовник І.П. Каменський (1811–1819) у вигляді курсу лекцій і теоретичних занять з опануванням практичних навичок на фантомі. Славний період в історії кафедри пов'язаний з ім'ям видатного акушера-гінеколога І.П. Лазаревича, який був завідувачем протягом 1862–1885 рр. Він став видатною постаттю вітчизняного та світового акушерства, створив Повивальний інститут (1869 р.) для підготовки акушерок. Продовжив розвиток Харківської школи акушерів-гінекологів (1885–1902) М.П. Толочинів, який запропонував метод зупинки атонічних маткових кровотеч. Наступні керівники кафедри: П.А. Ясинський (1902–1903) – автор підручника «Курс акушерства», П.В. Міхін (1903–1912), В.Д. Брандт (1912–1922).

У 1920 році зі складу Харківського університету вийшов медичний факультет, який перетворився на Медичну академію, а потім – на Харківський медичний інститут. У той час в інституті було створено дві акушерсько-гінекологічні кафедри. Засновником кафедри № 1 можна вважати М.М. Миронова, який розробляв методи знеболювання пологів, профілактики післяпологових інфекцій. Протягом 1930–1934 рр. кафедру очолював А.Е. Мандельштам, який здобув авторитет завдяки запропонованим методикам корекції вад розвитку жіночих статевих органів. Високий рівень наукової, лікувальної та педагогічної роботи на кафедрі забезпечили такі керівники, як Д.Е. Шмундак (1939–1953), В.Ф. Матвеева (1953–1966). З 1966 р. до 2011 р. кафедру очолював В.І. Грищенко – академік АН України, директор Інституту проблем кріобіології та кріомедицини НАН України, першим в Україні започаткував екстракорпоральне запліднення, впровадив метод кріоконсервування сперми та ембріонів людини.

З 2011 р. кафедру очолює професор **Микола Олександрович Щербина**, наукові дослідження якого спрямовані на реабілітацію репродуктивної функції, оптимізацію перебігу індукованої вагітності; процеси аутоімунізації при пізніх гестозах; роль ендотеліальної дисфункції в розвитку акушерської патології; нові підходи до корекції ускладнень у жінок після гістеректомії та ін.

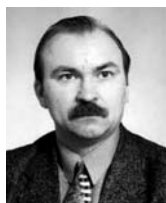
Історія кафедри акушерства та гінекології № 2 ХНМУ бере свій початок з 1922 р., коли її очолив професор П.Х. Хажинський. З 1946 р. до 1972 р. кафедрою керував професор, заслужений діяч науки Іван Іванович Грищенко. На кафедрі вивчали питання антенатальної охорони плода, оперативної гінекології. З 1972 р. до 1999 р. кафедру очолював заслужений діяч науки і техніки України, професор Микола Григорович Богдашкін. Під його керівництвом успішно вивчали проблему патології гепатобіліарної системи у вагітних, впровадили у практику нові види пластичних операцій тазового дна та промежини.

З 1999 р. кафедрою завідує професор **Юрій Степанович Парашук**, який на основі результатів фундаментальних досліджень створив в Україні службу штучного запліднення кріоконсервованими репродуктивними клітинами. Плідна наукова робота присвячена вивченню проблем перинатології, плацентарної недостатності, внутрішньоутробної інфекції, онкогінекології, безпліддя.

Кафедра акушерства та гінекології № 1 Харківської медичної академії післядипломної освіти (ХМАПО), яку організувала в 1923 році професор Євгенія Григорівна Щербина. З другої половини 1953 р. обов'язки завідувача кафедри виконував доц. О.М. Єгоров. З 1960 по 1962 рр. кафедрою завідувала доцент Р.І. Малихіна. У 1962 р. кафедру очолив І.Д. Аріст, який був одним з основоположників напрямку ендокринології в акушерстві та гінекології. З 1974 по 1990 рр. кафедрою завідувала професор А.Д. Ісаєва, видатний фахівець у галузі септикології в акушерстві та гінекології. З 1990 по 2007 р. кафедрою акушерства та гінекології № 1 завідувала професор В.В. Щербакова, яка однією з перших сприяла розвитку ендокринології, імунології в акушерстві та гінекології.

З 2007 р. кафедрою завідує професор **Андрій Юрійович Щербаков**, який пройшов шлях від лікаря-інтерна, асистента й доцента кафедри акушерства та гінекології до професора, завідувача кафедри, продовжуючи науковий напрямок, який сформувався протягом часу існування кафедри.

Кафедру акушерства і гінекології № 2 Харківської медичної академії післядипломної освіти засновано в січні 1991 р., завідувала кафедрою доцент Л.В. Снопкова. З лютого 2002 р. кафедру очолює професор **Микола Іванович Козуб**. Від перших років свого існування кафедра працювала над вивченням особливостей перебігу пізнього гестозу в умовах сучасних екологічних змін в Україні, запальних захворювань жіночих статевих органів, ендокринної патології в акушерстві і гінекології.

Кафедра акушерства та гінекології в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна була виділена зі складу кафедри педіатрії, акушерства та гінекології, яка існувала з моменту відновлення викладання медицини і як окрема структурна одиниця факультету існує з 2008 р. Завідуюча кафедрою професор **Ольга Валентинівна Грищенко**. Навчальна робота кафедри складається з викладання загальних курсів: акушерства та гінекології, фармакології, фізичної реабілітації

та спортивної медицини, радіології, радіаційної медицини, медичної психології, історії медицини, основ психології та педагогіки та 2 курсів за вибором: планування сім'ї для студентів 5-го курсу, та перинатології для студентів 6-го курсу.

Кафедру акушерства, гінекології та дитячої гінекології (післядипломна) очолює професор **Ірина Олексіївна Тучкіна**.

Наукова робота кафедри спрямована на вивчення акушерсько-гінекологічних проблем жіночого організму від народження до клімаксу, включаючи дитячу та підліткову гінекологію, перинатологію, особливо невиношування, запальні захворювання статевих органів, безплідність, клімактеричні порушення.

Кафедра акушерства, жіночих і дитячих хвороб в Києві при Університеті Святого Володимира була заснована в 1841 році. Першим завідувачем кафедри акушерства та гінекології був призначений професор І.Л. Крамаренков. Фактично організатором і керівником кафедри став професор **Олександр Петрович Матсєв**,

який закінчив Московський університет, і на той час уже мав значний досвід роботи в московській Катерининській лікарні, а також у провідних клініках Європи. З 1862 р. свої обов'язки по кафедрі він поєднував з адміністративними – протягом 3 років був деканом, проректором, а в подальшому двічі ректором університету. Г.Є. Рейн очолював кафедру з 1883 по 1900 р. – організував Київське наукове товариство акушерів-гінекологів. У 1890 р. кафедру очолив професор О.О. Муратов, який організував товариство з боротьби зі зловиякими новоутвореннями жіночих статевих органів. З 1913 по 1919 р. кафедрою завідували професори В.П. Образцов і Г.Г. Брюно. Г.Г. Брюно вперше в Україні виконав операцію розширеної екстирпації матки за методом Вертейма. У 1920 р. завідувачем кафедри акушерства та гінекології обраний Г.Ф. Писемський – один із ініціаторів реорганізації акушерської допомоги. «Навчаючи – ми вчимося», – таким був його принцип, якого він дотримувався все життя.

У 1936 р. кафедра акушерства та гінекології і жіночих хвороб була поділена на дві самостійні кафедри: лікувального та педіатричного факультетів. На першій керівництво здійснював Л.Д. Мельник, другу очолив професор Ф.А. Соколов. З 1938 по 1958 рр. кафедру акушерства і гінекології № 1 лікувального факультету Київського медичного інституту очолював професор, член-кор. АН України Олександр Юдимович Лур'є. Він запропонував проведення аналізу материнської смертності, а також знеболювання пологів, за що був удостоєний Державної премії.

У 1959 р. кафедру очолив М.С. Бакшєв (1911–1974) – професор, головний акушер-гінеколог МОЗ УРСР. Він приділяв велику увагу матковим кровотечам в пологах і ранній післяпологовий період, узагальнив свій досвід та результати досліджень своїх учнів в монографії. З 1974 до 1990 рр. кафедру очолювала професор Г.К. Степанківська, яка продовжила і розвинула педагогічні, наукові та лікувальні традиції кафедри, підготувала понад 50 дисертантів, серед яких 7 докторів медичних наук.

З 1990 р. на чолі кафедри акушерства та гінекології № 1 став професор **Борис Михайлович Венцківський**, який веде велику навчально-методичну роботу, за його участю розроблені навчально-методичні програми для лікарів-інтернів. Він є головою вченої кваліфікаційної ради при НМУ імені О.О. Богомольця, головою

спеціалізованої вченої ради з акушерства і гінекології; засновник Асоціації акушерів-гінекологів України. Великим досягненням кафедри є організація та втілення в практику методу лапароскопічної діагностики. На кафедрі розроблено і впроваджено в практику систему комп'ютерної діагностики стану плода, патології скоротливої діяльності матки в пологах та прогнозування їхніх наслідків для матері і дитини.

Кафедра акушерства і гінекології № 2 створена в 1936 році, її завідувачем став професор Ф.О. Соколов. Він першим почав впроваджувати хірургічні методи лікування запальних захворювань придатків матки. З 1937 р. кафедру очолював вихованець Київського медичного інституту професор П.М. Буйко, який з перших днів Другої світової війни пішов на фронт, брав активну участь у партизанському русі. Після жорстоких катувань у застінках гестапо 15 жовтня 1943 р. був спалений живцем у с. Ярошівка. Під час Великої вітчизняної війни (1941–1945), в повоєнні роки і до 1961 р. кафедру очолювали професор О.М. Ольшанецький, доцент Т.Я.Калініченко, який в 1945–1953 рр. був ректором Київського медичного інституту. Вивчалися питання діагностики і лікування безпліддя гормонального генезу, запальних захворювань жіночих статевих органів, лікування кістом яєчників. У 1962 р. кафедру очолила професор Р.І. Малихіна. На кафедрі вивчалися питання регуляції пологової діяльності, діагностики і лікування туберкульозу статевих органів та ізомунної вагітності. З 1982 по 2003 р. кафедру очолював професор В.С. Артамонов. У цей період були розроблені методи діагностики і корекції гіпоксії плода та асфіксії новонародженого, переносеної вагітності, а також аномалій пологової діяльності. Професор В.С. Артамонов був одним з ініціаторів широкого впровадження ендоскопічних методів лікування гінекологічних хворих.

З 2003 р. кафедру очолює доктор медичних наук, **професор Олена Петрівна Гнатко**. Колектив кафедри продовжує працювати над проблемами неінвазивних методів діагностики та малоінвазивної хірургії в гінекології ендокринної гінекології, профілактики та лікування гнійно-септичних ускладнень після оперативних втручань в акушерстві і гінекології, аномалій пологової діяльності, гестозів, ізомунної вагітності.

Кафедра акушерства та гінекології № 3 заснована в 1982 р. на базі Київського пологового будинку № 3. Першим завідувачем кафедри став професор **Владислав Якович Голота**. Пріоритетні напрямками його діяльності: сучасні підходи до проблеми невиношування вагітності, антенатальна охорона плода, профілактика перинатальної захворюваності та смертності, прогнозування та профілактика патології репродуктивного здоров'я жінок в сучасних умовах. Важливе значення на кафедрі приділяється особливостям перебігу вагітності та пологів при плацентарній недостатності. Так, В.С. Радзінським на основі біохімічних і морфофункціональних методів діагностики вперше встановлено характер порушень фетоплацентарного комплексу при патологічному перебігу вагітності. Сьогодні професор В.С. Радзінський є завідувачем кафедри акушерства та гінекології Російського Університету Дружби народів.

З 2006 р. кафедру акушерства і гінекології №3 очолює доктор медичних наук, **професор Василь Олексійович Бенюк**. Основна спрямованість наукової діяльності кафедри – прогнозування, діагностика та профілактика перинатальної патології у вагітних з недоношуванням, вивчення патогенетичних механізмів розвитку перинатальної патології. Впровадження наукових

досліджень за даним напрямком в практичне акушерство сприяло значному зниженню перинатальних втрат. На кафедрі приділяється важлива увага поєднанню наукових досліджень з впровадженням в практику реабілітаційно-профілактичних заходів. Уперше науково обгрунтовано і практично реалізовано санаторно-курортний етап лікувальних і реабілітаційних заходів для вагітних. Досягненням кафедри є втілення в практику сучасних лапароскопічних та ультразвукових методів діагностики та лікування гінекологічних хворих.

Особлива роль у розвитку медицини в Україні і, зокрема, в Одесі належить великому М.І. Пирогову, який під час своєї роботи попечителем Одеського навчального округу (1856–1858) клопотав перед урядом про відкриття медичного факультету на півдні, який в 1920 р. перетворений на медичну академію. З 1921 р. почалося існування самостійного Одеського медичного інституту. У 1905 р. на посаду професора кафедри акушерства і жіночих хвороб був обраний випускник Петербурзької військово-медичної академії професор В.М. Орлов (1866–1927), дослідження якого були присвячені грязелікуванню, ролі фізичних методів у лікуванні при запальних захворюваннях, рентгенотерапії, радіотерапії. Завідувачі кафедр акушерства та гінекології в Одеському медичному інституті професор В.М. Массен (1902–1904), В.М. Орлов (1905–1927), Ф.В. Букоємський (1920–1922), Г.І. Томсон (1928–1929), Г.Ф. Цомакіон (1930–1939), Г.К. Живатов (1936–1948), Б.К. Гогоберідзе (1940–1941), А.М. Агарон (1945–1954), П.Є. Нудольська (1952–1953), Н.П. Верхаський (1953–1958), А.І. Малінін (1954–1965), Я.В. Куколев (1959–1971), У.І. Біжан (1972–1983), І.М. Рембез (1965–1968), В.А. Соляник-Шилейко (1968–1990), А.А. Зелінський (з 1983), В.Ф. Нагорна (1990–1994), В.М. Запорожан (з 1986).

Кафедру акушерства та гінекології № 1 на даний час очолює ректор Одеського державного медичного університету, **професор Валерій Миколайович Запорожан** – академік НАМН України, віце-президент НАМНУ, Президент Асоціації акушерів-гінекологів України, Лауреат державної премії України, заслужений винахідник України, Лауреат премії імені Р.Є. Кавецького НАН України. Висококваліфікований фахівець, один з провідних учених в галузі акушерства, гінекології та генетики.

Основні напрями його наукової діяльності спрямовані на вивчення цитогенетичних, молекулярних та імунних механізмів онтогенезу, використання стовбурових клітин в регенеративній медицині; проблеми репродуктивного здоров'я, підвищення ефективності допоміжних репродуктивних технологій; ведення вагітності та пологів високого ризику, в тому числі при екстрагенітальній патології, ВІЛ-інфекції; розроблення і вдосконалення мінімально інвазивних органозберігальних та реконструктивно-пластичних методів лікування, в тому числі з використанням ендоскопічних та інтраскопічних технологій, кріохірургії, лазерної та ультразвукової енергії; розроблення і вдосконалення методів регенеративної та генетичної медицини.

У 1983 році організована **кафедра акушерства та гінекології № 2** лікувального та педіатричного факультету (з 1998 р. – перинатальної медицини, дитячої та підліткової гінекології), її очолює **професор Олександр Олексійович Зелінський**.

Основним напрямом досліджень кафедри є проблема штучного аборту – патогенез, ускладнення та профілактика ускладнень, проблема безплідного шлюбу, невиношування вагітності та пологів до терміну. Під керівництвом професора

О.О. Зелінського колектив кафедри вивчає проблему профілактики і лікування ускладнень після штучного переривання вагітності, питання профілактики та лікування невиношування вагітності, репродуктивної функції жінок, що працюють на водному транспорті. Під редакцією професора О.О. Зелінського вийшли в світ шість монографій, у тому числі «Гемолітична хвороба новонародженого»; «Хронічні розлади харчування плода, новонароджених та дітей раннього віку»; «Акушерські і перинатальні аспекти наркоманії» та ін.

Кафедра акушерства та гінекології лікувального факультету Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького заснована у 1889 році при медичному факультеті Львівського університету професором Краківського університету Антоній Марс. Наукова праця присвячена неплідності жінок, боротьбі зі злякисними новоутвореннями, післяпологовому сепсису та ін. У 1919 р. кафедру очолював Адам Соловій, викладач Львівської акушерської школи та керівник акушерсько-гінекологічного відділення Львівського краєвого шпиталю. Кафедра розробляла питання лікування хронічних запалень матки і патологічної анатомії плаценти. Протягом 25 років кафедру очолював професор Казимир Бохенський. Наукова праця кафедри стосувалася головним чином питань боротьби зі злякисними новоутвореннями жіночих статевих органів і післяпологових септичних захворювань. У 1947–1949 рр. кафедрою керував професор М. Верхацький, у 1949–1951 рр. – професор Я. Куколев, з 1951 по 1964 р. кафедрою керував професор А. Вікулов. Під його керівництвом досліджувались особливості будови плодового яйця, питання профілактики і лікування пухирчатки новонароджених, лікування запальних хвороб.

У 1955 р. від кафедри акушерства та гінекології лікувального факультету відокремилася кафедра акушерства і гінекології педіатричного та санітарно-гігієнічного факультетів під керівництвом професора О. Бабадагли (1955–1967 рр.). Чільними представниками кафедри були свого часу професори Олексій Ступко (1967–1972 рр.) та Василь Лесюк (1972–1980 рр.).

Від 1980 р. кафедру очолює **член-кореспондент НАМН України, професор Леонід Борисович Маркін**, основний напрямок досліджень котрого присвячений питанням респіраторної реанімації дітей, розробленню методів моніторингу функціонального стану системи мати–плацента–плід. Л.Б. Маркін – один з провідних учених акушерів-гінекологів України. Основні напрямки наукових досліджень спрямовані на вивчення патогенезу, розроблення методів діагностики та терапії розладів стану функціональної системи материнський організм–плацента–плід при ускладненнях гестаційного процесу. Ним розроблена та впроваджена в практику охорони здоров'я технологія допомоги при гіпоксичних станах у перинатальній медицині. Автор 300 наукових праць, в тому числі 18 монографій, 10 авторських свідоцтв та патентів. Підготував 32 кандидата медичних наук. Віце-президент Асоціації акушерів-гінекологів України, член Європейської Асоціації акушерів-гінекологів, член редакційної колегії журналу «Педіатрія, акушерство та гінекологія», «Репродуктивное здоровье женщины», «Практична медицина».

Від 1964 р. кафедру акушерства та гінекології лікувального факультету очолював член-кор. АМН професор Л. Тимошенко. Під його керівництвом виконувались дослідження системи гемостазу крові в акушерській практиці, їх лікування, що стало вагомим внеском у вітчизняну коагулологію. У 1971–1977 рр. кафедрою керував доцент О. Созанський. Від 1977 до 1972 р. кафедру очолював професор С.Д. Булієнко. Наукові дослідження спрямовані на вивчення скоротливої

діяльності матки, реакції організму на підвищену кровотрату при вагітності. Від 1992 р. кафедру очолював професор В.М. Беседін. Основний напрямок наукової діяльності – це імунологічні зміни під час вагітності, анемія вагітних, стан фетоплацентарної системи при екстрагенітальних захворюваннях і ендокринопатіях. На кафедрі постійно ведуться пошуки вдосконалення форм навчально-педагогічної роботи.

У 2012 р. кафедри акушерства та гінекології лікувального та педіатричного факультетів об'єднано і очолює кафедру член-кореспондент НАМН України, професор Леонід Борисович Маркін.

Кафедра акушерства та гінекології факультету вдосконалення лікарів і провізорів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького організована 20 квітня 1965 р. Першим завідувачем кафедри – з 1965 по 1972 р. був професор В.С. Лесюк. З 1973 по 1977 р. кафедрою завідував професор О.І. Ступко, з 1977 по 1999 р. – професор О.М. Созанський, з 2000 р. по даний час – професор Віра Іванівна Пирогова.

Основні наукові напрямки: сучасні аспекти діагностики, профілактики і лікування ендометріозу у жінок; вивчаються перинатальні наслідки у жінок, інфікованих збудниками, які передаються статевим шляхом, розроблені шляхи профілактики порушень, діагностично-лікувальні алгоритми; прогнозування порушень, профілактика, лікування і реабілітація репродуктивного здоров'я жінок у різні вікові періоди в сучасних соціально-економічних умовах Львівщини; вивчення ефективності, метаболических впливів, перинатальних наслідків гормонотерапії у гінекології.

Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика має у своєму складі чотири кафедри акушерства і гінекології.

Кафедра акушерства, гінекології та перинатології створена в серпні 1918 р. на базі поліклініки Клінічного інституту Київського Професійного Союзу Лікарів, що декретом ради народних комісарів від 24 липня 1919 р. був реорганізований у вищий навчальний заклад із присвоєнням назви Київського Державного Інституту Удосконалення Лікарів. 1918–1937 рр., кафедру очолював заслужений діяч науки професор Г.Ф. Писемський. Напрямами роботи школи: рання діагностика раку статевих органів і проведення масових профілактичних оглядів жінок; розроблення методів ранньої діагностики жіночих хвороб за допомогою кольпоскопа, розроблення питань знеболювання пологів. З 1937–1952 рр., кафедрою керував професор Ю.Я. Янкевич. На кафедрі вивчалися питання профілактики професійних жіночих хвороб, принципи ведення післяпологового періоду, функціональної діагностики в гінекології. У 1952–1959 р., кафедрою завідував професор В.М. Хмелевський. Наукові роботи, присвячені проблемам перинатальної смертності, мертвонароджуваності, профілактики і терапії гіпоксії плода. З 1959–1971 рр. кафедру очолював професор В.М. Савицький, у 1971–1993 рр. – член-кор. АМН СРСР, АМН України, Росії, НАН України, професор Л.В. Тимошенко. Основні напрямки наукової діяльності кафедри: вивчення патогенезу гемолітичної хвороби плода і новонароджених; нейрогуморальна регуляція скоротливої діяльності матки і корекція її порушень; фактори ризику ускладнень для матері і плода; принципи комплексної допологової підготовки і знеболювання пологів; маткові кровотечі в акушерстві; гіпоксія плода, асфіксія немовляти; функціональний стан системи адаптації у вагітних і гінекологічних хворих.

З червня 1993 р. кафедру і клініку очолив талановитий лікар, вчений і педагог, один з наймолодших **професорів України – Юрій Петрович Вдовиченко**. Член-кор. НАМН України. Проводяться наукові дослідження в сфері профілактики гнійно-септичних ускладнень в акушерстві і гінекології, прогнозування, профілактика, лікування і реабілітації порушень репродуктивної функції жінок. Ю.П. Вдовиченко поєднує велику роботу в клініці з загальноінститутською, будучи першим проректором НМАПО імені П.Л. Шупика.

Кафедра акушерства, гінекології та репродуктології НМАПО імені П.Л. Шупика заснована в 1979 р. при Київському державному інституті удосконалення лікарів при безпосередній участі професора Є.В. Коханевич. Під її керівництвом розроблялись методи діагностики і лікування доброякісних передракових і ранніх форм раку шийки матки, вивчається стан фетоплацентарного комплексу при передчасних пологах, профілактика гнійно-септичних ускладнень після кесарева розтину.

З березня 2005 року кафедру очолює **професор В'ячеслав Володимирович Камінський**. Член-кореспондент НАМН України, головний акушер-гінеколог МОЗ України. Координатор програм профілактики перинатальної трансмісії ВІЛ при МОЗ України. Ведеться наукова робота по особливостям перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду у вагітних з захворюваннями, що передаються статевим шляхом.

Кафедру акушерства і гінекології № 1 НМАПО імені П.Л. Шупика очолювали професори С.П. Виноградова, В.М. Хмельський, В.М. Савицький, Ф.О. Петербурзький, А.О. Давиденко, Є.В. Коханевич. У 1985–2006 рр. кафедру очолював професор С.С. Леуш. З 2006 по 2011 р. кафедру очолював професор О.М. Юзько, завдяки якому перелік навчальних, наукових, лікувально-практичних програм кафедри відчутно збагачено досвідом ендоскопічних втручань і сучасних репродуктивних технологій.

З 2011 р. кафедру очолив **професор Олег Володимирович Голяновський**, під керівництвом якого активізувалися процеси вдосконалення технологій та підходів до безперервного професійного вдосконалення лікарів на засадах доказової медицини, впроваджуються в клінічну практику новітні технології оперативних втручань (аргоново-плазмова коагуляція тканин), методики органозберігального хірургічного гемостаза.

Кафедра акушерства, гінекології та медицини плода НМАПО імені П.Л. Шупика офіційно заснована в квітні 2010 р. Організувала і очолила кафедру **професор Світлана Іванівна Жук**. Створенню кафедри передувала багаторічна робота, а її юний вік свідчить лише про високий потенціал та незламні надії. Фетальна медицина – це сучасний розділ акушерства, що швидко розвивається в усю світі, і Україна – не є винятком. Кафедра акушерства, гінекології та медицини плода НМАПО імені П.Л. Шупика вивчає та впроваджує сучасні підходи до профілактики за-

хворювань плода, діагностики вроджених захворювань, а також лікування загрозливих станів безпосередньо в утробі матері.

Кафедра акушерства та гінекології у Дніпропетровському медичному інституті заснована 1922 р. і розташовувалась на базі обласної лікарні ім. І.І. Мечникова. Першим завідувачем кафедри (1922–1929 рр.) був професор Г.Ф. Цомакіон, один із засновників класифікації пухлин матки. З 1929 р. по 1939 р. – кафедру очолював професор Д.Е. Шмундак. На кафедрі розробляли основні принципи консервативного лікування запальних захворювань статевих органів та знеболювання пологів. У 1939 р. завідувачем кафедри з факультетським курсом став проф. М.О. Харітонов, відомий гінеколог-онколог. Обов'язки завідувача у 1944 р. виконувала доцент М.А. Тристонецька і до 1946 р. – доцент М.І. Волпянська. У 1946–1948 рр. кафедру очолював професор Н.А. Мельников, а у 1948–1951 рр. – професор А.В. Вікулов. Під керівництвом обох значно зміцнена матеріально-технічна база кафедри та якість викладання курсу. У 1951–1959 рр. кафедрою завідував професор Я.В. Куколев – удосконалення засобів оперативного лікування. У 1959–1975 рр. завідувачем кафедри працював професор О.С. Єгоров. Вивчали етіологію та патогенез гіпоксії плода та асфіксії новонародженого, профпатології робітниць хімічної промисловості. У 1954 р. організована база кафедри педіатричного факультету і завідувачем обрано професора Б.М. Мошкова (1976–1993 рр.) професор Г.В. Антропова (1993–1996 рр.) професор Т.Т. Овчар. У 1976 р. кафедра педіатричного факультету була реорганізована для викладання студентам лікувального факультету (завідував професор Г.П. Стасевич). У 1981 р. завідувачем кафедри обраний за конкурсом професор К.В. Воронін. З 1996 р. дві кафедри об'єднані під керівництвом проф. К.В. Вороніна.

З 2002 р. і до цього часу кафедрою акушерства та гінекології Дніпропетровської державної медичної академії завідує **професор Валентин Олександрович Потапов** – талановитий вчений, практик акушер-гінеколог, який має високі досягнення в фундаментальних проблемах теоретичної та клінічної медицини, новатор та винахідник.

Кафедра акушерства, гінекології та перинатології ФПО заснована 2 січня 1989 р. Кафедра перинатології була першою в СРСР, діяльність якої спрямована на зниження перинатальних втрат та підготовку кадрів на міждисциплінарному рівні – акушерів-гінекологів та неонатологів. Першою завідувачкою кафедри з 1989 р. по 2011 р. була професор, доктор медичних наук З.М. Дубоссарська. З 2011 р. завідувач кафедри – **професор Ю.О. Дубоссарська**.

Державна установа «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології Національної Академії Медичних Наук України» – є провідною науково-дослідною установою в державі у галузі охорони здоров'я матері і дитини. З початку інститут мав назву Український науково-дослідний інститут охорони материнства і дитинства. З 1965 р. існував як Київський науково-дослідний інститут педіатрії, акушерства та гінекології МОЗ УРСР. З організацією у 1993 р. Академії медичних наук України увійшов до її складу як Інститут педіатрії, акушерства і гінекології.

З 1979 р. інститут очолювала відомий вчений-педіатр, академік НАН України, НАМН України, Російської АМН, АМН СРСР та Американської Академії педіатрів, доктор медичних наук, професор Лук'янова Олена Михайлівна.

З 2005 р. директор інституту – академік НАМН України, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, член Американської академії педіатрів, **професор Юрій Геннадійович Антипкін.**

За роки свого існування Інститут пройшов значний шлях, зробивши вагомий внесок у розвиток та становлення медичної науки у нашій країні. Науковцями Інституту здійснюється велика науково-дослідницька та лікувально-профілактична робота.

До складу Інституту входять 24 науково-дослідні підрозділи, 6 наукових лабораторій. Інститут нараховує 1100 співробітників. У клініках Інституту працює 152 лікарів, з них 1 доктор наук, 37 кандидатів наук. Науковий потенціал Інституту – це 195 наукових співробітників, серед них 51 доктор наук (1 академік НАМН України, 2 член-кореспонденти НАМН України, 29 професорів), 100 кандидатів наук. В Інституті працюють 11 Лауреатів Державних премій, 6 Заслужених діячів науки і техніки України та 12 Заслужених лікарів України. За наукові досягнення вченими Інституту отримано 11 Державних премій України та 15 премій НАМН України.

Клінічну базу Інституту складають дитячі клініки на 200 ліжок і акушерсько-гінекологічні клініки на 300 ліжок. В акушерсько-гінекологічних клініках надається медична допомога вагітним з екстрагенітальною патологією (захворюваннями серця, печінки, нирок, легень, крові та іншими), вагітним з акушерською патологією, жінкам з первинною і вторинною неплідністю, а також проводиться допологове виявлення хвороб і вад розвитку плода.

Кафедра акушерства і гінекології № 1 Кримського медичного інституту

заснована в 1931 р. Першим завідувачем кафедри був професор Б.С. Тарло (1931–1951 рр.). У наступні роки кафедрою керував професор І.Ф. Панцевіч (1951–1960 рр.). З 1960 р. по 1963 р. професор А.І. Петченко. Йому належить велика заслуга в розробленні та впровадження в практику методів психопрофілактичної підготовки до пологів, знеболювання і регуляції пологової діяльності. З 1964 р. по 1983 р. кафедрою завідував професор В.А. Голубев. Професор, академік А.Н. Рибалко завідував кафедрою акушерства, гінекології та перинатології № 1 до 2006 р. В подальшому кафедрою завідує член-кор. НАМН, **професор Віталій Олександрович Заболотнов.** Перспективи науково-дослідної роботи кафедри спрямовані на зниження материнської та перинатальної захворюваності та смертності.

Кафедра акушерства і гінекології № 2 Кримського медичного інституту

заснована в 1955 р. Першим завідував кафедрою доцент І.П. Ніконенко (з 1955 по 1960 рр.). Доцент Н.А. Шилко завідував кафедрою з 1960 по 1962 рр., доцент І.П. Демичев – з 1962 по 1964 р. Професор К.Н. Сизганова завідувала кафедрою з 1964 по 1976 р., доцент І.А. Брусилівський – з 1976 по 1980 р. З 1980 по 1998 р. завідував кафедрою професор Юрій Петрович Пасічників. З 2001 по 2013 р. кафедрою очолював професор Ігор Ісакович Іванов.

З 2013 р. і по теперішній час кафедрою завідує **професор Олександра Олександрівна Трушкевич.** Співробітники кафедри займаються вивченням питань діагностики та лікування пізніх гестозів, патогенезу та лікування фетоплацентарної недостатності, питаннями дитячої гінекології, проблемами фонових і передракових захворювань шийки і тіла матки, гіперпролактинемії.

Кафедра акушерства, гінекології і перинатології Кримського медичного інституту створено в 2000 р. Завідувачами кафедри були професор П.М. Баскаков, доцент О.М. Торсуєв, професор В.О. Заболотнов.

На теперішній час кафедрою завідує **професор Анатолій Миколайович Рибалка.** Автор 632 опублікованих наукових праць, в тому числі, у міжнародних виданнях; 14 монографій і підручників, 74 методичні рекомендації та навчальні посібники для лікарів і студентів, 5 винаходів, 48 рацпропозицій. Під керівництвом професора О.М. Рибалки виконані більше 30 кандидатських і докторських дисертацій.

За час існування кафедри підготовлено 2 доктори наук, 11 кандидатів наук.

Кафедра акушерства і гінекології Донецького національного медичного університету імені М. Горького бере свій початок з 1 жовтня 1933 року. Засновником кафедри став доктор медичних наук, професор К.М. Жмакін. З вересня 1949 р. завідувачем кафедри акушерства і гінекології обраний професор С.П. Петрович. Основні наукові напрями присвячені професійним захворюванням жіночої статевої сфери, проблемам абортів, переливання крові в акушерстві та гінекології. З 1962 по 1989 р. кафедрою акушерства і гінекології очолював професор В.П. Мірошниченко. Кафедра займалася програмованим навчанням і контролем знань. З 1989 по 1996 р. кафедрою очолював доцент С.І. Галалу. Робота співробітників кафедри спрямована на вдосконалення застосовуваних та впровадження нових методів діагностики і лікування гінекологічних захворювань і акушерських ускладнень. З 1996 по 2000 р. кафедрою завідував доктор медичних наук, професор М.С. Золотухін.

У жовтні 2004 р. на посаду завідувача кафедри акушерства та гінекології № 1 Донецького державного медичного університету ім. М. Горького обирають доктора медичних наук, **професора Андрія Вікторовича Чурилов.** Займаючись проблемою діагностики, лікування та профілактики гнійних запальних захворювань жіночих статевих органів, А.В. Чурилов став одним з ініціаторів організації Донецького обласного центру оперативної гінекології з лікування гнійних деструктивних захворювань органів малого таза на базі ІНВХ ім. В.К. Гусака НАМН України, створеного в 2000 році.

У квітні 1961 р. на базі ЦМЛ № 24 організована кафедра акушерства та гінекології № 2 ДонМУ, яку очолив доктор медичних наук, професор Я.М. Ландау. З 1971 по 1988 р. завідувач кафедри – доктор медичних наук, професор В.П. Карпушин. З 1986 р. кафедра акушерства та гінекології № 2 працює на базі ЦМЛ № 6. З 1988 по 1996 р. завідувач кафедри – кандидат медичних наук, доцент В.О. Мітюков. У період 1996–2004 рр. кафедра входить до складу єдиної кафедри акушерства і гінекології ДонДМУ.

З 16 червня 2004 р. реорганізована кафедра акушерства та гінекології ДонДМУ і утворена **кафедра акушерства та гінекології № 2** медичного факультету № 3 та міжнародного факультету, яку очолив доктор медичних наук, **професор Володимир Михайлович Астахов.** С вересня 2006 р. кафедра переіменована у кафедру акушерства, гінекології та перинатології; з 2009 р. – знову в кафедру акушерства і гінекології № 2 ДонНМУ

Свою історію *кафедра акушерства, гінекології та перинатології факультету післядипломної освіти* починала з 1964 р., коли створена як кафедра акушерства та гінекології факультету удосконалення лікарів (ФУЛ). Очоловив кафедру професор О.О. Вишневський. З 1969 по 1986 р. кафедру очолював професор Є.В. Молжанінов.

З 1986 р. кафедру очолює їх учень і послідовник член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор **Володимир Кирилович Чайка**. Основні напрямки наукових досліджень кафедри: охорона репродуктивного здоров'я дітей та підлітків; охорона репродуктивного здоров'я сім'ї; планування сім'ї та попередження небажаної вагітності; діагностика і лікування безплідного шлюбу, включаючи методи допоміжних репродуктивних технологій, безпечне материнство.

Кафедра акушерства та гінекології №1 Вінницького Національного медичного університету ім. М.І. Пирогова заснована у 1934 році. Першим завідувачем кафедри був професор С.І. Топузе. До Великої Вітчизняної війни кафедрою завідували: кандидат медичних наук О.О. Коган (1938 рік), доцент Н.П. Верхацький (1938–1940 рр.), професор С.Б. Голубчик (з лютого 1940 р.). У перші роки після війни завідувачами кафедри були доцент Н.П. Верхацький, доцент Р.І. Штеренберг, професор Г.Н. Смирнов (1947–1950 рр.). Великих успіхів кафедра досягла під час завідування кафедрою проф. Р.А. Вартапетова (1951–1955 рр.). Завдяки його праці кафедру було значно розширено, на вищий рівень виведені лікувальний процес і науково-дослідна робота. Протягом 1955–1956 рр. обов'язки завідувача кафедри виконував доцент С.К. Барутчев, а з 1956 по 1961 р. очолював кафедру професор М.К. Венцовський. Під його керівництвом співробітниками кафедри опубліковано багато нових наукових робіт, видано два збірники наукових праць. У 1961 р. кафедру знову очолив доцент С.К. Барутчев. З 1964 р. до 1990 р. завідувачем кафедри був професор П.Г. Жученко.

З вересня 1972 р. кафедра розділена на дві рівноцінні – лікувального та педіатричного факультетів. З 1989 р. – це кафедри акушерства та гінекології № 1 та № 2. З 1990 р. до 2012 р. кафедрою акушерства та гінекології № 1 завідував доктор медичних наук, професор Б.Ф. Мазорчук, який на сьогоднішній день працює професором кафедри, а завідування кафедрою передав своєму учневі доктору медичних наук **Григорію Васильовичу Чайці**. Науково-дослідною роботою кафедри акушерства та гінекології № 1 є «Дослідження репродуктивного потенціалу і вирішення проблем збереження здоров'я жінки».

У 1989 р. кафедру акушерства та гінекології № 2 очолив доктор медичних наук, професор **Анатолій Никифорович Гайструк** (1989–2009 рр.).

З 1 вересня 2009 р. очолює кафедру акушерства та гінекології № 2 доктор медичних наук, професор **Ольга Василівна Булавченко**. Науково-дослідна тема кафедри «Діагностика, лікування та профілактика порушень репродуктивного здоров'я жінок різних вікових груп з прогнозуванням перебігу вагітності, пологів та стану новонароджених».

Кафедра акушерства та гінекології Української медичної стоматологічної академії. Історія кафедри акушерства та гінекології у своєму становленні пройшла три періоди. Пер-

ший – харківський (1936–1968), коли при Харківському стоматологічному інституті був організований курс акушерства та гінекології. Завідували курсом доцент В.А. Гринфельд, доцент І.І. Литвішко, асистент Н.С. Шило. Другий етап розпочався у 1968 р. з переїздом Харківського стоматологічного інституту до м. Полтави (завідувач доцент П.Ф. Циганенко). Третій етап бере свій початок з 1974 р. – у зв'язку з відкриттям у 1971 р. лікувального факультету на базі стоматологічного інституту, курс реорганізовано в кафедру акушерства та гінекології. Протягом перших двох років кафедрою завідував доцент П.Ф. Циганенко. З 1976 р. до 1980 р. кафедру очолював професор В.Я. Голота. З 1980 р. протягом десяти років кафедру очолював професор А.П. Голубев. Основними напрямками наукової роботи професора А.П. Голубева було вивчення проблем невиношування вагітності та порушень скоротливої функції матки.

З 1990 року кафедру очолює професор **Антоніна Макарівна Громова**. Наукові пошуки кафедри стосуються проблемам невиношування вагітності і внутрішньоутробного інфікування плода; гіпертензивні розлади у вагітних; проблема інфектології в акушерстві та гінекології; корекція гемостазіологічних порушень при акушерській та гінекологічній патології.

Кафедра акушерства і гінекології № 2 створена в 2013 р. з метою оптимізації навчального процесу підвищення ефективності навчально-методичної роботи шляхом реорганізації кафедри акушерства і гінекології в кафедру акушерства і гінекології № 1 та кафедру акушерства і гінекології № 2 і закріплено за факультетом післядипломної освіти лікарів.

Завідувач кафедри, професор **Володимир Костянтинівч Лихачов**. Кафедра акушерства і гінекології №2 проводить післядипломну фахову підготовку в інтернатурі та магістратурі, підвищення кваліфікації лікарів акушерів-гінекологів як на передатестаційному циклі, так і на циклах тематичного вдосконалення; навчання лікарів загальної практики/сімейної медицини. На кафедрі проводиться навчання за модульною системою студентів 4-го курсу стоматологічного факультету.

Підсумовуючи слід зазначити, що кафедри акушерства та гінекології Вищих медичних навчальних закладів України твердо стоять на своїх, принципових, життєвих позиціях. Співробітники кафедр з наполегливістю, високою відповідальністю і професіоналізмом виховують і проводять підготовку майбутніх лікарів, ведуть консультативну і лікувальну роботу в лікувальних закладах, використовуючи нові вітчизняні та зарубіжні наукові здобутки. На їх плечах також лежить основний тягар ургентної медичної допомоги жінкам і немовлятам нашої рідної України.

Інститут спадкової патології НАМН України заснований у 1940 р. як Львівський науково-дослідний інститут охорони материнства і дитинства і до 2000 р. функціонував як установа Міністерства охорони здоров'я України. У 2000 р. Інститут увійшов у систему Національної академії медичних наук України.

Директорами інституту були: засновник і перший директор – Заслужений лікар України Г.М. Трегуб (1940–1949), доцент Л.А. Ганул (1950–1951), кандидат медичних наук Г.Д. Ящук (1952–1957), професор Л.Я. Давидов (1958–1970), професор С.Д. Булієнко (1970–1980). З 1980 р. по даний час Інститут очолює Лауреат Державної премії, Заслужений діяч

науки і техніки України, доктор медичних наук, **професор Олег Зіновійович Гнатейко**. Напрямки наукових досліджень: проблеми дитячої нефрології, екопатології; вивчення епідеміології вродженої та спадкової патології в Україні; допологова діагностика вроджених та спадкових захворювань; вивчення етіології, патогенезу, клініки вроджених та генетично зумовлених захворювань, методів їх діагностики, лікування та профілактики. Автор близько 380 наукових праць, 3 авторських свідоцтв на винаходи. Підготував 24 кандидатів, 4 докторів наук.

Співробітники Інституту входять до складу тимчасових творчих колективів в межах спільних наукових проєктів з Інститутом молекулярної біології і генетики НАН України, Інститутом патології крові та трансфузійної медицини НАМН України, Львівським національним медичним університетом ім. Данила Галицького, Університетом ім. Гумбольдта (Берлін, Німеччина), Меморіальним центром здоров'я дитини (Варшава, Польща).

Засновником та організатором кафедри акушерства та гінекології Чернівецького медичного інституту з 1945 по 1948 р. був професор Михайло Каспарович Венцківський. З 1948 по 1963 р. професор Л.Б. Теодор, який 15 років свого життя присвятив її становленню та розвитку. З 1963–1982 р. кафедру очолював професор Т.В. Борима, який приділяв велику увагу вдосконаленню педагогічного процесу. З 1982 по 1991 р. кафедру очолював професор Й.Й. Климець. Основний науковий напрямок кафедри в цей час – «Програма гігієнічного і статевого виховання дітей і молоді». З 1991 по 1992 р. кафедру очолював доцент В.С. Гуньков. З 1992 по 1994 р. – доцент Р.М. Ніцович. Наукові дослідження присвячені вивченню проблем порушення обміну макро- та мікроелементів матері та плода при пізніх гестазах вагітних, сучасним медикаментозним і немедикаментозним аспектам лікування перитоніту та гнійно-септичних ускладнень в умовах екологічно несприятливих чинників. З 1994 по 1995 р. кафедру очолювала О.В. Кравченко.

З 1995 по 2006 р. **кафедрою акушерства та гінекології №1 БДМУ**, яка з 1999 р. носить назву «Кафедра акушерства і гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології», завідував **професор Олександр Михайлович Юзько**. З вересня 2011 р. Олександр Михайлович очолює кафедру акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти БДМУ.

З 2006 по 2010 р. **кафедру акушерства і гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології** очолювала доцент С.П. Польова. Науковий напрямок роботи кафедри – лапароскопічно-гістероскопічна діагностика та лікування, репродуктивне здоров'я жінок, хворих на туберкульоз. З вересня 2008 р. і по цей час кафедру на постійній основі очолила **професор Оксана Анатоліївна Андрієць**.

Кафедра акушерства та гінекології №2 Буковинської державної медичної академії організована в січні 1995 р. З метою покращання практичного вирішення завдань служби охорони здоров'я матері та дитини в Чернівецькому регіоні в грудні 2000 р. до штату співробітників увійшли неонатологи і кафедру реорганізовано в кафедру акушерства, гінекології та перинатології. Така реорганізація передбачала створення наукової бази з

перинатології, що в повному обсязі сприяло вирішенню актуальних проблем даної галузі медицини. З моменту заснування кафедри акушерства, гінекології та перинатології її очолює доктор медичних наук, **професор Олена Вікторівна Кравченко**.

Кафедру акушерства та гінекології Івано-Франківського національного медичного університету організовано на початку 1945 р. доцентом К.Н. Вікторівською (1945 р.). З 1946 по 1950 р. кафедрою завідував професор М.Н. Лехтман, основний напрямок – вивчення методів хірургічного лікування випадінь матки. У 1950–1953 рр. кафедрою завідував професор М.П. Верхаський, який

вивчав питання автотрансплантації ендометрія при ранньому клімаксі та при лікуванні безпліддя. З 1954 по 1970 р. кафедрою завідував професор О.В. Анісімов. Особливу увагу приділяли вивченню причин перинатальних втрат та шляхів їх профілактики. З 1970 по 1990 р. кафедрою керував професор І.Д. Лановий. Створений алгоритм дії при передлежанні плаценти, післяпологових кровотечах. З 1990 по 2003 р. – професор І.І. Гудивок. З 2003 р. після розподілу кафедру акушерства та гінекології очолював професор М.А. Лизин, а кафедру акушерства та гінекології післядипломної освіти продовжував очолювати професор І.І. Гудивок до 2006 р. Вивчали питання затримки розвитку плода, багатоводдя, патологічних станів шийки матки, впливу урогенітальної вірусної інфекції на репродуктивну функцію жінки. З 2006 по 2009 р. кафедру акушерства та гінекології очолював професор Т.М. Дринь. Пріоритетними напрямками наукового дослідження були питання інфікування плода, тактики ведення вагітності та пологів при передчасному розриві плодових оболонок при недоношеній вагітності та профілактики клімактеричних ускладнень.

У 2009 р. в.о. завідувача кафедри призначена **доцент Н.І. Генік**, яка в 2011 р. за конкурсом була призначена завідувачем кафедри акушерства і гінекології.

У вересні 2011 р. організована **кафедра акушерства і гінекології факультету післядипломної освіти** яку очолила **професор Оксана Михайлівна Макаручук**. Пріоритетними напрямками наукового дослідження новоствореної кафедри стали проблема внутрішньоутробного інфікування плода, тактика ведення вагітності та пологів у жінок з лікованим непліддям та використанням допоміжних репродуктивних технологій, а також шляхи покращання репродуктивного здоров'я жінки та якості її життя.

Кафедру акушерства і гінекології Луганського державного медичного університету засновано у серпні 1958 р. Першим завідувачем кафедри була доцент І.О. Редченко. З 1960 по 1973 р. кафедрою завідувала професор М.Д. Овчиннікова, професор Л.І. Тичинський (1973 по 1976), з основним напрямком наукової діяльності

з гінекологічної ендокринології. З 1976 по 1985 р. на чолі кафедри професор М.Х. Баркова. Виконуючими обов'язки завідувача кафедри були доцент В.І. Капустіна (1985–1988 рр.), доцент Е.І. Непочатова (1988 р.) та доцент В.Т. Германов (1988–1991 рр.). З 1991 по 2006 р. кафедрою акушерства і гінекології №1 завідував професор П.Т. Лецинський. На кафедрі проводили роботу з профілактики захворювань жіночої статевої сфери, ускладнень вагітності і пологів у жінок, які проживають в умовах екологічно несприятливого регіону Донбасу. З 2006 р. очолює кафедру **професор Василь Васильович Сіроук**.

Кафедра акушерства і гінекології ФПО у Луганському медичному інституті створена в 1979 р. Першою виконувала обов'язки завідувача кафедри доцент В.І. Капустіна. У 1980 р. обраний за конкурсом доцент В.В. Чуб. З організацією кафедри почалося планове постійне вдосконалення лікарів Луганської області і республіки на тематичних циклах удосконалення, а також передатестайних циклах та на робочих місцях. Наприкінці серпня 2003 р. у зв'язку з виробничою необхідністю в ЛугДМУ організована **кафедра акушерства і гінекології № 2** під керівництвом професора **Стели Станіславівни Луб'яної**. Після об'єднання кафедри акушерства та гінекології ФПО з кафедрою акушерства і гінекології № 2 сучасна кафедра акушерства, гінекології та перинатології ФПО складається з висококласних фахівців з багатим лікувальним і педагогічним досвідом.

Кафедра акушерства і гінекології Запорізького державного медичного інституту організована у вересні 1967 р.

Засновником кафедри був професор С.П. Гребеніков (1927–1995 рр.). З 1984 р. кафедру очолює професор **Анатолій Васильович Жарких**. Основні напрямки науково-дослідної роботи кафедри – вивчення біологічної ролі мікроелементів в організмі матері, плода, плаценті у зв'язку з провідними біологічними процесами, питання ендокринних порушень в патогенезі невиношування вагітності. Останні роки кафедра працює над питаннями немедикаментозних методів профілактики і лікування фетоплацентарної недостатності при різній акушерсько-гінекологічній і екстрагенітальній патології в умовах крупного промислового центру.

У 2006 р. професор А.В. Жарких став Лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки за наукове розроблення, організацію і впровадження системи санаторно-курортного оздоровлення і лікування вагітних в Україні.

З 2003 р. на базі «Обласного медичного центру репродукції людини» розпочато навчальний процес для студентів 4-го курсу медичного факультету. Центр як спеціалізований лікувально-діагностичний, консультативний та методичний медичний заклад, став повноцінною клінічною базою та підґрунтям для організації в липні 2011 р. кафедри акушерства, гінекології та репродуктивної медицини. **Завідувач кафедри – Наталія Вікторівна Авраменко, доктор наук з державного управління.**

У **Тернопільському державному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського** кафедру акушерства та гінекології № 1 медичного факультету в 2005 р. після реформування кафедр, коли виникла необхідність створення окремих кафедр для навчання україномовних та іноземних студентів, очо-

лила професор **Лариса Михайлівна Маланчук** на базі Тернопільського обласного клінічного перинатального центру «Мати і дитина». Розроблено та впроваджено в практику заходи профілактики кровотеч у ранній післяпологовий період, нові схеми лікування запальних захворювань внутрішніх жіночих статевих органів за допомогою ентросорбентів, антиоксидантів, антисептиків та імуномодуляторів.

Кафедра акушерства та гінекології № 2

створена 1 червня 2009 р. шляхом реорганізації кафедри акушерства та гінекології медичного факультету. Очолила кафедру доктор медичних наук, доцент **Світлана Миколаївна Геряк**. Усі викладачі вільно володіють англійською мовою, мають сертифікати першого та вищого рівня володіння іноземною мовою. У сферу наукових інтересів кафедри входить удосконалення методики введення пологів у пологовому залі сімейного типу, патологічних пологів, а також ведення вагітності та пологів у жінок із екстрагенітальною патологією та гестозами. Вивчаються питання ендометріозу, зокрема прогресування останнього після пологів та кесарева розтину.

Кафедра акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти (ФПО) заснована 3 травня 1979 р.

Організувала кафедру доцент Г.Т. Борсук. З вересня 1979 по 1987 р. кафедру очолювала професор М.Б. Розуменко. З 1988 по 1998 р. кафедрою завідував професор М.І. Жилиєв. У 1998 р. кафедру очолила доцент Н.М. Олійник. З 2001 р. по даний час кафедру акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти очолює професор **Алла Володимирівна Бойчук**. Базою кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти є пологовий будинок з гінекологічним відділенням Тернопільської міської комунальної лікарні № 2. Сфера наукових інтересів роботи кафедри – удосконалення алгоритму діагностики та розроблення етапної диференційованої патогенетично обґрунтованої корекції гіпоталамо-гіпофізарних порушень у жінок з дисфункцією щитоподібної залози; тактика ведення постоваріоектомічного синдрому; діагностика та профілактика затримки розвитку плода у вагітних.

Підсумовуючи слід зазначити, що кафедри акушерства та гінекології вищих медичних навчальних закладів України твердо стоять на своїх принципових життєвих позиціях. Співробітники кафедр з наполегливістю, високою відповідальністю і професіоналізмом виховують і проводять підготовку майбутніх лікарів, ведуть консультативну і лікувальну роботу в лікувальних закладах, використовуючи нові вітчизняні та зарубіжні наукові здобутки. На їхніх плечах також лежить основний тягар ургентної медичної допомоги жінкам і немовлятам України.

Достижения и перспективы развития акушерско-гинекологической науки в Украине
В.А. Бенюк, И.В. Майданник

В статье представлены достижения и перспективы развития акушерско-гинекологической науки в Украине. Описаны аспекты деятельности кафедр акушерства и гинекологии в Киеве, Львове, Харькове, Запорожье, Донецке, Одессе, Полтаве и др., направления их работы на различных этапах развития, научная деятельность, открытия и достижения.

Ключевые слова: история, наука, акушерство и гинекология, Украина.

Achievements and prospects of development obstetric and gynecological science in Ukraine
V.A. Benyuk, I.V. Maidanyk

The article presents the achievements and prospects of development of obstetric science in Ukraine. Described aspects of the Department of Obstetrics and Gynecology, Kiev, Lviv, Kharkiv, Donetsk, Odessa, Poltava, etc. These areas of work at different stages of development, science, discoveries and achievements.

Key words: history, science, obstetrics and gynecology, Ukraine.